

CPB Memorandum

Hoofdafdeling(en) : III
Afdeling(en) : Technologie en Industrie
Samensteller(s) : Harold Creusen (h.p.w.a.creusen@cpb.nl), Marieke Rensman
(m.rensman@cpb.nl), Bert Minne (b.minne@cpb.nl)
Nummer : 35 a
Datum : 5 april 2002

CEP-op-maat: de kunststof- en rubberindustrie in Nederland 2001-2003

Kerncijfers voor de kunststof- en rubber-industrie in Nederland ^a

	1999	2000	2001	2002	2003
	in miljarden euro's				
Nominale waarde					
Omzet	5.3	5.7	5.9	5.9	6.2
Kasstroom	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4
Investerings		0.4	0.5	0.5	0.6
	jaarlijkse procentuele verandering				
In volume					
Omzet	1.8	3.1	1.3	1½	3¼
Prijzen					
Omzet	0.3	4.3	1.8	- ½	1
Totale kosten per eenheid product	0.1	7.9	3.2	- ¾	1½

^a Voor een verklaring van de gebruikte termen, zie achterin dit 'CEP-op-maat'

Verantwoording

Waarom een “CEP-op-maat”?

Dit “CEP-op-maat” is onderdeel van het “Centraal Economisch Plan” (CEP), dat jaarlijks een voorspelling geeft van de Nederlandse economie in het huidige en het komende jaar. Het CEP bevat geen vooruitzichten van specifieke bedrijfstakken. Daarom worden deze afzonderlijk (electronisch) gepubliceerd als een CEP-op-maat.

Definitie van de kunststof- en rubberindustrie

Statistische definitie: Centraal Bureau voor de Statistiek, Standaard BedrijfsIndeling 1993, bedrijfstaknummer 25. Zie voor meer informatie www.cbs.nl, zoek ‘Statline’, en vervolgens ‘SBI-indeling’.

Redenering in hoofdlijnen

De redenering voor de vooruitzichten van de kunststof- en rubberindustrie is als volgt.

1. Voor de industrie zijn de veranderingen in de internationale en Nederlandse omgeving gegeven. De uitgebreide argumentatie voor die omgevingsveranderingen staat in het Centraal Economisch Plan (link: www.cpb.nl/nl/cepmev).
2. Voor de reactie van de kunststof- en rubberindustrie op omgevingsveranderingen is verondersteld dat deze gelijk is als die op veranderingen in het verleden. Verder is extra informatie, bijvoorbeeld uit kranten, verwerkt als autonome verandering. Startpunt van de redenering zijn de bedragen van de posten op de resultatenrekening in het jaar voor het lopende jaar. De redenering in het model verloopt in één richting, en koppelt niet terug naar voorgaande stappen. De relaties tussen de industrieën volgen de bedrijfskolom, en deze keten bepaalt de volgorde van berekening van voorspelling van de industrietakken.

De precieze argumentatie is gepubliceerd als CPB Memorandum (april 2002): ‘De industrie in 2002-2003: De economie achter het scenario’ (link: www.cpb.nl/nl/general/org/afdelingen/ti/).

Welke waarde heeft de toekomstverkenning?

Dit CEP-op-maat hanteert een stelligere stijl dan de onzekerheden voor de toekomst rechtvaardigen. De reden is dat de leesbaarheid door die stelligheid vergroot wordt. De cijfers pretenderen ook niet met zekerheid te zeggen wat de toekomst brengt. Wel geven ze een signaal over hoe we nu over de toekomst denken op basis van onze huidige kennis en expliciete redeneringen. Dat maakt de verkenning bediscussieerbaar, en dat geeft haar waarde. Wie de argumenten plausibel vindt, kan op basis daarvan anticiperen met beleid.

Vooruitzichten voor de omgeving van de kunststof- en rubberindustrie

De vooruitzichten van de kunststof- en rubberindustrie hangen voor een groot deel af van ontwikkelingen in het buitenland en in Nederland die voor de industrie gegeven zijn. Tabel 1 presenteert de kerncijfers van de omgevingsveranderingen van de kunststof- en rubberindustrie.

Tabel 1 Kerncijfers van de omgeving^a

	1999	2000	2001	2002	2003
jaarlijkse procentuele verandering					
Internationale omgeving					
Volume					
Relevante wereldhandel ^b	4.6	10.3	1.75	3	8¼
Buitenlandse prijzen (euro)					
Invoerprijs van kunststof- en rubberproducten	0.1	2.3	1.1	- 1¼	- ¼
Basischemicaliën			- 0.9	- 3½	- ¼
Euro koers (\$/euro)	1.07	0.92	0.90	0.90	0.92
Nederlandse omgeving					
Volume					
Bruto binnenlandse productie	3.7	3.5	1.1	1½	2½
Productie bouwnijverheid	6.4	3.2	2.6	1¾	1½
Consumptie duurzame producten	10.8	4.3	- 0.9	5¼	5
Prijzen					
Loonvoet bedrijven in Nederland	3.1	4.9	4.4	5¼	4½

^a Voor een verklaring van de gebruikte termen, zie achterin dit 'CEP-op-maat'.

^b "Relevante" wereldhandel: buitenlandse vraag naar *alle* Nederlandse industrieproducten op *alle* geografische markten die van belang zijn voor de Nederlandse industrie *als geheel*.

Internationale omgeving

De internationale macro-economische vooruitzichten zijn als volgt. De conjunctuur van de Verenigde Staten, Europa en Azië is vanaf de tweede helft van 2000 min of meer gelijktijdig vertraagd. De stemming sloeg het eerst om in de Verenigde Staten. De aandelenkoersen daalden scherp en de vertrouwenscrisis sloeg al snel over naar Europa en Azië. Toen in Amerika de eerste tekenen van herstel al zichtbaar werden, werd het land getroffen door terroristische aanslagen, die ook elders het vertrouwen nog eens onder druk zetten. Toch herstelde de productiegroei in de VS reeds in het vierde kwartaal, terwijl zich voor Europa en Azië herstel aftekent vanaf het begin van dit jaar. In Japan, dat gebukt gaat onder structurele problemen, zal de opleving later op gang komen. Het relevante wereldhandelsvolume daalde gedurende 2001,

maar de groei ervan zal vanaf het begin van dit jaar verbeteren. Op jaarbasis wordt de wereldhandelsgroei dit jaar waarschijnlijk niet hoger dan 3%, maar voor volgend jaar ligt de raming rond 8¼%. Het verwachte groeiherstel zal waarschijnlijk weinig inflatoire risico's met zich meebrengen, omdat de arbeidskostenstijging bij een lichte oploop van de werkloosheid in 2002 naar verwachting gematigd blijft en vanuit de wereldmarkten geen forse prijsimpulsen worden voorzien. Verwacht wordt dat de consumentenprijsstijging in het eurogebied in de eerste helft van dit jaar zal afnemen tot een jaar-op-jaar stijging van circa 1½% per medio 2002. Daarna zal het tempo naar verwachting tot eind 2003 niet veel meer veranderen (bron: Centraal Economisch Plan, april 2002).

De vooruitzichten van de kunststof- en rubberindustrie hangen af van de ontwikkeling van de relevante wereldhandel (d.w.z., buitenlandse vraag naar Nederlandse industrieproducten). Dit omdat 61 procent van de productie van de kunststof- en rubberindustrie in het buitenland wordt verkocht. De toename van het relevante wereldhandelsvolume is een indicator voor het verloop van de buitenlandse afzet van de kunststof- en rubberindustrie.

De afzetprijsstijging van buitenlandse producenten bepaalt sterk de afzetprijs van de Nederlandse kunststof- en rubberindustrie, want internationale concurrentie leidt ertoe dat de Nederlandse industrie de prijzen van buitenlandse concurrenten grotendeels moet volgen om marktaandeel te behouden. De invoerprijs van producten van de kunststof- en rubberindustrie is een goede indicator voor de stijging van de internationale verkoopprijs. De invoerprijs van basischemicaliën is een belangrijke determinant van de kostenontwikkeling. Vooral de prijsbewegingen van ruwe grondstoffen kunnen grote invloed hebben, omdat zij heftig kunnen schommelen.

Nederlandse omgeving

De vooruitzichten van de Nederlandse economie zijn ook belangrijk voor de kunststof- en rubberindustrie. Een factor is de afzet op de thuismarkt van halffabrikaten, investeringsgoederen en consumptie-artikelen. Met name halffabrikaten spelen een grote rol. Voorts is de loonvoetstijging van invloed op de kosten in productie.

De vooruitzichten voor de Nederlandse economie zijn als volgt. De Nederlandse economie kan al in de eerste helft van dit jaar profiteren van het verwachte herstel van de internationale conjunctuur. Deels door de sterk verslechterde prijsconcurrentiepositie blijft het groeitempo in de jaren 2001-2003 echter achter bij het gemiddelde in het eurogebied. Voor dit jaar zal de toename van de productie, vanwege de geringe overloop uit vorig jaar, waarschijnlijk beperkt blijven tot 1½%. Volgend jaar zal de stijging van het bruto binnenlands product naar

verwachting aantrekken tot 2½%. In vertraagde reactie op het zwakke conjunctuurverloop in 2001-2003 zal de werkgelegenheid in Nederland zowel in 2002 als 2003 naar verwachting met slechts ½% stijgen. Daardoor loopt de werkloosheid in de raming op met bijna 100 000 personen in twee jaar. Het inflatietempo daalt minder snel dan eerder werd verwacht en zal dit jaar gemiddeld nog 3¼% bedragen. Voor volgend jaar wordt een verdere daling (naar 2½%) geraamd (bron: Centraal Economisch Plan, april 2002).

Halffabrikaten zijn het belangrijkste marktsegment in Nederland: 36 procent van de omzet van de kunststof- en rubberindustrie wordt gekocht door andere bedrijven, veelal uit de bouwnijverheid en het agro-industrieel complex. Ook onderlinge leveringen tussen bedrijven in dezelfde sector of branche maken een groot deel uit van de afzet van halffabrikaten door de industrie. Karakteristieke producten zijn plastic verpakkingsmateriaal, autobanden en dashboards. Producten die worden verkocht aan de bouwnijverheid zijn plastic buizen en platen, raamkozijnen, plastic kabels en isolatie materiaal. De toekomstige groei van de bruto binnenlandse productie is een belangrijke oorzaak voor de groei van de afzet van halffabrikaten, omdat veranderingen in de bruto binnenlandse productie een indicatie geven van veranderingen in de vraag door verschillende bedrijfstakken. Voor zover aannemers de producten aankopen, is de groei van de bouwproductie een determinant voor het verloop van afzet aan de bouwnijverheid. De bestedingen aan duurzame consumptieartikelen geven de industrie een belangrijke aanwijzing voor het verloop van de verkoop van haar producten, zoals huishoudelijke artikelen en plastic speelgoed.

Tabel 2 Omzet van de Nederlandse kunststof- en rubber-industrie

	2000
	%
Omzet	
op buitenlandse markten	61
op Nederlandse markt,	
waarvan Halffabrikaten	36
Consumptie artikelen	2
Investeringsgoederen	2
Totaal	100

Vooruitzichten voor de Nederlandse kunststof- en rubberindustrie

Tabel 3 presenteert de vooruitzichten voor de kunststof- en rubberindustrie voor 2001-2003. De periode 1999-2000 is toegevoegd ter vergelijking. De voorspelling is hoofdzakelijk afgeleid onder de veronderstelling dat de reactie van de industrie op toekomstige veranderingen vergelijkbaar is met eerdere reacties op impulsen in het verleden.

Tabel 3 Kerncijfers van de Nederlandse kunststof- en rubber-industrie^a

	1999	2000	2001	2002	2003
in miljarden euro's					
Nominale waarde					
Omzet	5.3	5.7	5.9	5.9	6.2
Inkoop van goederen en diensten	3.4	3.8	4.0	4.0	4.2
Lonen	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4
Kasstroom	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6
Investerings		0.4	0.5	0.5	0.6
jaarlijkse procentuele verandering					
In volume					
Omzet	1.8	3.1	1.3	1½	3¼
waarvan op buitenlandse markten	3.1	7.1	2.5	1	4
op Nederlandse markt	- 0.2	- 2.5	- 0.5	2½	2
Toegevoegde waarde	2.0	2.4	- 2.8	1¼	¾
Prijzen					
Omzet	0.3	4.3	1.8	- ½	1
Totale kosten per eenheid product	0.1	7.9	3.2	- ¾	1½
Inkoop van goederen en diensten	- 0.7	8.6	0.9	- 1½	¾
Loonkosten per eenheid product	2.8	4.6	3.9	½	¼
Werkgelegenheid (niveau, dzd arbeidsjaren)	31.5	32.3	32.8	31.9	31.7
Arbeidsinkomensquote(%)	72.8	80.3	84.8	85½	86¾

^a Voor een verklaring van de gebruikte termen, zie achterin dit 'CEP-op-maat'

De rubber- en kunststoffenindustrie maakt veel eindproducten voor consumenten, maar ook onderdelen voor audio- en videoapparatuur, auto's en zelfs woningen. Door het gebrek aan consumentenvertrouwen, vooral in de Verenigde Staten, stellen veel consumenten dure aankopen uit. Hierdoor blijft de internationale vraag naar Nederlandse rubber- en kunststofproducten in 2002 sterk achter. In 2003 komt het internationaal economisch herstel pas goed op gang, en daarmee ook de vraag naar dure (consumptie)goederen. Hiermee stijgt ook de export van de Nederlandse rubber- en kunststoffenindustrie.

Door de forse stijging van grondstofprijzen in 2001 en de aanhoudende loonstijgingen liep de winstgevendheid in de afgelopen jaren fors terug. Aan deze dalende trend komt in 2002 en 2003 een eind en stabiliseert de kasstroom.

Verklaring van gebruikte termen

Macro-economische data

Bruto binnenlands product	Bruto binnenlands product in marktprijzen (= binnenlands product in factor kosten + indirecte belastingen – subsidies + afschrijvingen)
Loonvoet	Lonen en salarissen en sociale verzekeringspremies per werknemer in de Nederlandse marktsector
Relevante wereldhandel	Gewogen gemiddelde van de volume veranderingen van de importen van landbouw-, voedingsmiddelen- en industrieproducten (exclusief energie) door landen die klant van Nederland zijn, met de Nederlandse exportaandelen als gewichten.

Industrie-specifieke data

Arbeidsinkomensquote	Loonsom (inclusief inkomen zelfstandigen) als aandeel in de som van de loonsom en het 'overig inkomen'. Het 'overig inkomen' bestaat uit de winst voor belasting en rentebetalingen, en is inclusief het inkomen van zelfstandigen.
Inkoop van goederen en diensten	Verbruik van halffabrikaten, grondstoffen en diensten in productie
Investerings	Bruto investeringen in vaste activa, materieel (o.a. bedrijfsgebouwen en –terreinen, en het machinepark) en immaterieel (software-pakketten en databanken)
Kasstroom	Afschrijvingen en inkomen anders dan lonen en netto subsidies
Loonkosten per eenheid product	Compensatie voor werknemers per eenheid reële toegevoegde waarde in de industrie
Omzet	Bruto productie van de industrie tegen marktprijzen
Toegevoegde waarde	De waarde die mensen, machines en bedrijfsgebouwen toevoegen aan de aangekochte goederen en diensten. Boekhoudregel: bruto productie tegen marktprijzen verminderd met de kosten van aangekochte goederen en diensten.
Totale kosten per eenheid product	Totale kosten van arbeid en ingekochte goederen en diensten per eenheid reële toegevoegde waarde in de industrie
